MONS. LICINIO REFICE

(12.2.1885 - 11.9.1954)

J.F. Porsella Flores

Ir-raba' u l-aħħar kompożitur li kien ġie mistieden jidderieġi l-Banda Ċittadina 'LA VALETTE' fiż-żmien li din kienet direttta minn Maestro Cardenio Botti, kien Mons. Licinio Refice.

Twieled fit-12 ta' Frar 1885 fil-Comune ta' Patrica, provinċja ta' Frosinone, fir-reġjun tal-Lazjo, l-Italja. Studja t-Teoloġija fil-Pontificio Collegio Leoniano ta' Anagni, Comune ieħor ta' Frosinone. Wara li ġie ordnat saċerdot temm l-istudji tal-mużika taħt surmastrijiet magħrufa: E. Boezi, S. Falchi, u R. Renzi. Fl-1910 inħatar surmast fil-Pontificia Scuola di Musica f'Ruma, u sena wara laħaq direttur tal-Cappella Liberiana ta' Santa Maria Maggiore.

Ikkompona l-iktar mużika sagra (quddies, mutetti, u oratorji). Imma kkompona wkoll l-opra lirika CECILIA li ġiet esegwita l-ewwel darba fit-Teatro dell'Opera ta' Ruma fl-istaġun teatrali 1933 - 34.

Għas-suċċess li kisbet, id-Direttur Artistiku ta' l-Impresa Farrugia tat-Teatru Rjal ta' Malta, Mro. Cardenio Botti, ħa ħsieb li din l-opra tkun inkluża fir-repertorju ta' l-istaġun liriku 1934-35. Infatti ġiet esegwita hawn Malta għall-ewwel darba f'serata gala is-Sibt, 2 ta' Frar 1935.

CECILIA hi rappreżentazzjoni sagra. Tittratta dwar it-taqbida bejn l-imħabba spiritwali ta' Cecilia u l-imħabba tad-dinja ta' Valeriano li kien xtaqha għalih. Il-għan ta' l-opra ta' Refice hu biex teduka l-folol fis-sentimenti nobbli ta' kristjanità permezz ta' dak il-mezz straordinarju li hu t-teatru mużikali.

Ma setax jonqos li kien hemm *full house* għal din l-ewwel serata, kif anki għall-ewwel matinèe tal-5 ta' Frar. Anzi minħabba s-suġġett purament sagru ta' l-opra CECILIA, il-kleru (qassisin u patrijiet) kellu l-permess li jista' jattendi għall-matinèe.

Hawn nagħmlu daqsxejn ta' parentesi. Peress li fl-10 ta' Frar taħbat il-festa ta' San Pawl Nawfragu, Patrun ta' Malta, il-Kapitlu tal-Kolleġġjata kien stieden lil Mons. Refice biex jiddirieġi hu stess il-mużika tiegħu wkoll għall-quddiesa pontifikali. Intagħżlet il-Missa Sancti Eduardi Regis. Ġara iżda li proprju f'lejliet il-festa, Mons. Refice bagħat dan it-telegramm lill-Kapitolu

Roma 9.2.1935

Mons. Manduca,

Capitolo Valletta, Malta

vivamente rammaricato non poter partecipare attivamente loro festa. Ringrazio cortese invito augurandomi mia composizione, bella veste strumentale Maestro Nani, possa conferire notevole decoro solenne celebrazione.

Ossequi, Refice.

Maestro Nani ma ddiżapuntax. Il-mużika ta' Mons. Refice kienet tikkonsisti

fil-partijiet komuni tal-quddiesa: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, u Agnus Dei, L-introjtu, Gradwal, u Offertorju, li huma proprju tal-quddiesa tal-jum, kienu ta' Nani, li għal din l-okkażjoni esegwixxa Gradwal u Offertorju fuq stil ta' Palestrina. Il-Gradwal "Qui operatus est" tkanta mill-Baritonu G. Satariano u Kor; l-Offertorju "Videte qualem Charitatem" tkanta solo mit-Tenur Arturo Galea.

Dakinhar stess il-Kapitolu, permezz ta' l-Arċipriet Mons. Manduca, wieġeb lil Mons. Refice b'telegramm:

10.2.1935

Mons. Maestro Refice, Roma
Capitolo Valletta manda congratulazioni per famosa composizione Missa Sancti Eduardi. Ottima esecuzione Nani. Ossequi. Manduca.

Nazzarda ngħid li kieku Mons. Refice kien hawn għall-festa ta' San Pawl, kien jitgħaxxaq jisma 'l-Antifona "Sancte Paule" ta' Mro. Antonio Nano, u l-Innu a San Paolo" ta' Mro. Botti. U li kieku, bħala saċerdot, kien ikun mistieden biex dakinhar iqaddes ukoll fil-knisja kolleġġjata, kien ikun jista' jara b'għajnejh b'liema entużjażmu u ħeġġa l-Pawlini, u xejn inqas il-Filarmonika La Valette, jiċċelebraw il-ġurnata ta' l-10 ta' Frar.

Imma Mons. Refice wasal Malta ġimgħa wara, il-Ħadd filgħodu 17 ta' Frar biex jidderieġi żewġ kunċerti mużikali: wieħed l-għada it-Tnejn fis-6.00 p.m. u ieħor il-ġimgħa 22 tax-xahar fil-5.00 p.m. Il-prezz tal-platea fit-Teatru kien ta' żewġ xelini u sitt soldi (2s. 6d., munita li konna ngħidulha "tmintax irbigħi", illum 12ċ. 5m)

Il-programmi kienu jikkonsistu f'dawn il-kompożizzjonijiet:

Refice - Cecilia - Annuncio
Refice - Il Martirio di S. Agnese - Oratorio (Brani)
Trittico Francescano
La Samaritana

Din l-aħħar kompożizzjoni kienet għadha kemm ġiet esegwita fit-Teatru Augusteo ta' Ruma, diretta minn Mro. Molinari.

Dak inhar (18 ta' Frar) kien tħabbar li l-Ħadd, 24 ta' Frar, fit-8.30 p.m. il-Filarmonika 'La Valette' kellha tesegwixxi kunċert fit-Teatru Rjal ad unur ta' Mons. Refice, meta hu stess kellu jidderieġi kompożizzjoni ġdida tiegħu stess. Il-pjanta tat-teatru kienet tinsab iċ-Ċirkolu.

Imma inqala' intopp. Minħabba xi ċirkostanzi tal-mument, dan il-kunċert kellu jitħassar; iżda biex il-pubbliku ma jiġix diżappuntat ġie rranġat matinèe speċjali għal nhar l-Erbgħa fis-6.00 p.m. li għalih l-istess Mons. Refice kien il-mistieden ewlieni.

Il-Ġimgħa 22 tax-xahar fis-sede taċ-Ċirkolo sar riċeviment kbir ad unur ta' dan il-kompożitur illustri. Minbarra s-Soċi, kienu mistednin ukoll dawk il-ħbieb li kienu diġà ħallsu għall-Kunċert tal-Ħadd li, kif għidna, kellu jitħassar.

Għal din l-okkażjoni il-Filarmonika 'La Valette', diretta minn Mons. Refice

esegwiet programm qasir: il-Prologo ta' l-Oratorju "Il Martirio di Sant' Agnese". Ħadu sehem ukoll il-Baritonu Malti Giuseppe Satariano u l-Kor tat-Teatru Rjal dirett minn Mro. Oscar Leone.

Fil-ktieb tal-Viżitaturi taċ-Ċirkolo, Mons. Refice qabel ma telaq ħalla miktub hekk: *"Ne potrò dimenticare mai la grande commozione provata nel dirigere il loro magnifico complesso strumentale così ben disciplinato, così preparato alle esecuzioni di opera d'arte del piu alto valore".*

Mons. Refice dak inhar stess filgħaxija telaq fuq il-vapur Garibaldi lejn Ruma fejn kien mistenni biex nhar it-Tnejn 25 ta' Frar jidderieġi kunċert tax-xogħlijiet tiegħu.

Iżda il-Ħadd, 24 ta' Frar, meta kellu jagħlaq l-istaġun ta' l-opri reġgħet ġiet esegwita f'matinèe iċ-CECILIA. U fi tmiemha, kif kienet id-drawwa, il-Kumpanija tat-Teatru inġabret fuq il-palk u kantat l-Innu Nazzjonali Ingliż "God Save the King". Matul iż-żjara tiegħu Mons. Refice kien mistieden ukoll għall-pranzu mill-Konslu Ġenerali Taljan, Comm. Guglielmo Silenzi u s-Sinjura Silenzi u diversi rappreżentanti tal-kolonja Taljana, fosthom Prof. Rodolfo Rogoru, Segretarju tal-Casa del Fascio.

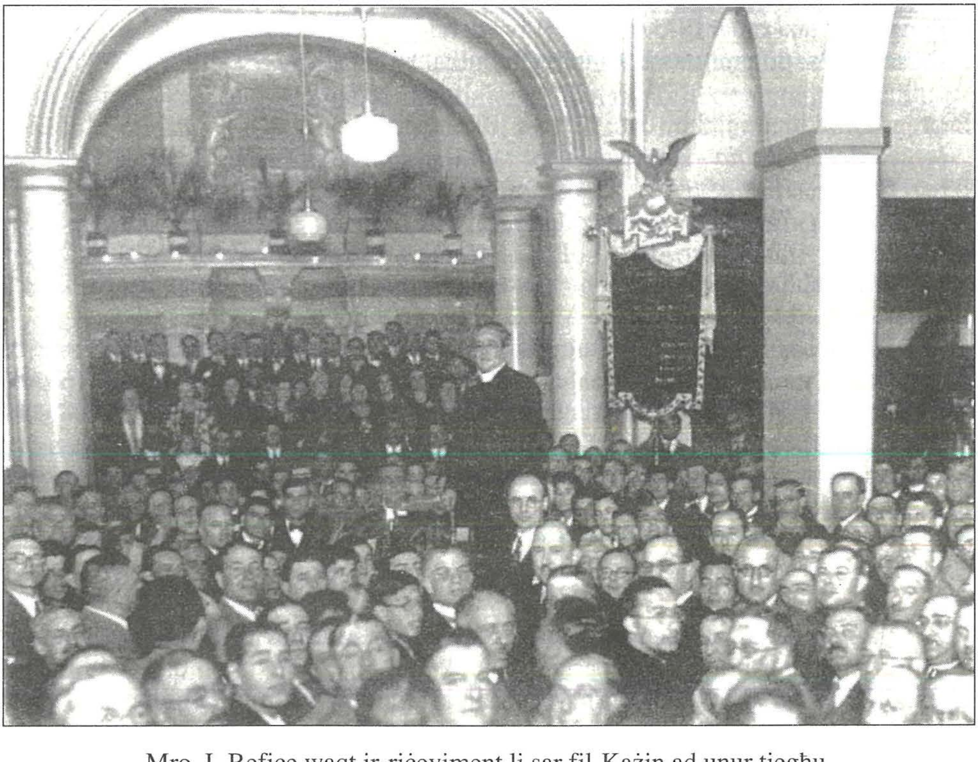

Mro. L.Refice waqt ir-riċeviment li sar fil-Każin ad unur tiegħu.

Bi tweġiba għad-diskors ta' ferħ li kien intqal, Mons. Refice fisser is-siwi morali u l-missjoni fost il-ġnus ta' l-arti mużikali. Saru f'ġieħu anke stediniet privati, fosthom waħda mill-Mro. Josie Mallia Pulvirenti fil-villa tiegħu fir-Rabat.

Mons. Refice miet Rio de Janeiro, il-Brażil, fil-11 ta' Settembru 1954, fil-għomor ta' 69 sena u 7 xhur.

Riferenzi

Enciclopedia Italiana di Scienze, Lettere e Arti, 1935 Vol. XXVIII, p. 977; u Appendice III, M-Z, 1949-1960, p. 591.

La Gazzetta di Malta

L'Eco di Malta e Gozo - Diversi dati Frar 1935

Daily Malta Chronicle

Mid-Day Views

R. Mifsud Bonnici, Soċjetà Filarmonika Nazzjonali La Valette, 1959.

IR-RAKKONTI TA' HOFFMAN

P. Norbert Ellul Vincenti O.F.M.

Fil-bidu tas-sena, it-teatru taċ-ċentru tal-kreattività ta' San Ġakbu ra opra sħiħa mtellgħa minn għaqda ġdida ta' l-opri imsejħa "The Malta Opera Company". Responsabbli tagħha kienet Alice Horne.

Tajjeb li l-qarrejja ta' din ir-rivista jkunu jafu x'ġara hemmhekk. Kien esperiment. Għax il-post kien ġdid, il-kumpanija ġdida, l-artisti kollha Maltin (neħħi fejn ma setgħux jinstabu, imma l-protagonisti l-kbar kienu kollha Maltin). It-teatru ta' San Ġakbu huwa żgħir, tond (*in the round*) u l-ewwel darba li kien qed jintuża għall-opra.

L-idea kienet ta' waħda li ilha żmien tgħix Malta, tkanta u tgħallem il-kant, Alice Horne. Fejn issoltu, il-partijiet iż-żgħar biss jagħmluhom il-Maltin, f'din l-opra, il-Maltin kellhom jagħmlu l-kbar ukoll. Kellhom ftit għajnuna speċjalment minn ħabiba ta' Alice Horne, il- "Producer", li ġiet mill-Ingilterra biex tgħin lil Horne.

L-opra kienet waħda żgħira iżda taf tkun grandjuża wkoll: Tales of Hoffman ta' Offenbach, bl-Ingliż.

Nistqarr li ma tantx stennejt ħwejjeġ kbar, iżda kont sorpriż u ma ddejjaqt xejn.

L-opra kienet suċċess. Kollox fiċ-ċokon, u limitat, iżda suċċess. Il-vuċijiet kienu żgħar, forsi, għal teatru kbir, iżda għal hawn kienu eċċellenti, l-